

Informatiebrochure "Competentiegericht werken"

Inleiding:

Wij, Hilbert-Jan Smitt (1956) en Anneloes Taekema (1971) zijn sinds 18 jaar zelfstandig adviseurs en trainers. We werken soms samen en soms onafhankelijk van elkaar in vele verschillende projecten overal in het land. Meestal in grote landelijke trajecten. Vanaf 2005 hebben wij een programma voor "Competentiegericht werken in residentiële instellingen" ontwikkeld, op initiatief en in samenwerking met de organisatie Pluryn uit Oosterbeek. Het programma is gebaseerd op het boek "Competentievergroting | Jeugdhulp in tehuizen en dagcentra" van N.W.Slot en H.J.M.Spanjaard Uitg. ThiemeMeulenhoff 4^e druk 2016

Pluryn, een organisatie in Gelderland en Noord en Midden Limburg, ondersteunt mensen met een handicap bij wonen, werken, leren en vrije tijd. Ongeveer 3.000 medewerkers van Pluryn hebben deelgenomen aan het programma 'Competentiegericht werken'. Deze medewerkers werken allen met cliënten in de leeftijd van 6 - 80 jaar. De medewerkers zijn werkzaam met cliënten in woongroepen of in een dagbehandelingsetting of zij werken ambulante in het kader van begeleiding van cliënten naar zelfstandigheid. Het gaat om cliënten met een licht verstandelijke handicap, cliënten met (ernstige) gedragsproblemen en cliënten met een meervoudige handicap.

In 2012 - 2013 hebben wij 400 medewerkers van Cello in Rosmalen getraind in competentiegericht werken. Ook hier hebben alle medewerkers de training gevolgd en vervolgens hebben we middels interne trainers de implementatie verder vormgegeven en geborgd.

Wij bieden dit programma nu aan andere instellingen aan die competentiegericht willen werken met cliënten (en met hun medewerkers). Inmiddels hebben diverse organisatie in Nederland het programma aan hun medewerkers aangeboden. Op www.smitt.org kunt u zien hoe het programma er in zijn huidige vorm uitziet.

De methodiek:

"Competentiegericht werken" beoogt cliënten zodanig toe te rusten dat zij zelfstandig en op een positieve wijze kunnen participeren in de maatschappij. Cliënten worden hierbij competentiegericht aangesproken en begeleid. Zij werken zelf actief aan alle ontwikkelingstaken. Het gaat om ontwikkelingstaken zoals deze in de Nederlandse maatschappij van kinderen, jongeren of jongvolwassenen gevraagd worden zoals:

- Omgaan met leeftijdgenoten;
- Invullen van vrije tijd;
- Gezondheid en uiterlijk;
- Deelname aan school/voorbereiding op loopbaan/werk/dagbesteding;
- Bouwen aan relatie met ouders/familie;
- Gebruik van sociale media;
- Omgaan met gezagsrelaties;
- Omgaan met intimiteit en seksualiteit;

Om dit te bereiken worden de medewerkers toegerust in een gedragsmatige aanpak/begeleiding van de cliënten. Uitgangspunt in het programma is dat de medewerkers zelf "het instrument" zijn om positieve gedragsverandering bij de cliënten teweeg te brengen. Het is de bedoeling dat de cliënt competentier wordt, en dat de medewerker de cliënt activeert om dit te bereiken.

Het programma vraagt van medewerkers om zich te richten op de krachten (talenten en kwaliteiten) van de cliënten. Het programma is dus gericht op directe empowerment van de cliënten. Dit gebeurt doordat de medewerker voortdurend oog heeft voor wat goed gaat en zich richt op het gewenste adequate gedrag van de ander. De medewerker sluit aan bij de wensen en krachten van de cliënten, en werkt zo ontwikkelingsgericht en doelgericht met kleine stappen.

Vanuit de gedragsmatige aanpak weet de medewerker wat te doen bij ongewenst of inadequaat gedrag met het doel dit gedrag af te zwakken. Het gaat daarin steeds om de balans in het geven van regie aan de cliënt om aan zijn eigen leven te werken en regie nemen waarin inadequaat gedrag van de cliënt wordt afgeremd.

Het programma Competentiegericht werken:

Het programma vergroot de kennis van medewerkers met betrekking tot de ontwikkeling van cliënten in het algemeen. Aan de hand van de aangeboden instrumenten zijn de medewerkers in staat een visie te creëren op de ontwikkeling van de individuele cliënten en de krachten die de cliënt in huis heeft en het competentieniveau van de cliënt op de verschillende ontwikkelingstaken. In de competentiegerichte benadering van cliënten leren de medewerkers een positieve, activerende houding toe te passen die aansluit bij de behoefte van de cliënten. Zij leren vaardigheden toe te passen om adequaat gedrag te versterken en inadequaat gedrag af te zwakken of te stoppen. Kortom in het programma richten wij ons op zowel het vergroten van kennis en inzicht en het leren van specifieke vaardigheden met een bijbehorende activerende attitude.

Basistraining en vervolgtraining:

Ons aanbod "competentiegericht werken" bestaat uit een basistraining van 2 dagen en een vervolgtraining van 1 dag voor medewerkers.

De basistraining van 2 dagen richt zich op het vergroten van kennis en inzicht en attitude. Hiermee wordt de basis gelegd om competentiegericht te denken en te werken. Wij sluiten in de training voortdurend aan bij wat men al kan en weet. Wij gaan ervan uit dat competentiegericht werken niet altijd iets nieuws leert, maar juist aansluit bij de kennis en bagage die men al heeft opgedaan in de jeugdzorg. Wij maken als trainers de kennis en kunde expliciet en leren de deelnemers wat competentiegericht werken is, en laten de deelnemers zelf ervaren wat het effect is (op henzelf en op de cliënten).

Tijdens de basistraining worden er instrumenten aangereikt die de instelling kan gebruiken bij het implementeren van de methodiek. Deze instrumenten kunnen worden ontwikkeld zodat deze aansluiten bij wat er al aanwezig is binnen de instelling.

De vervolgtraining van 1 dag is een vaardigheidstraining waarin de vaardigheden voor versterken van gedrag en afzwakken of stoppen van gedrag centraal staan.

In de vervolgtraining wordt met vaste trainingsacteurs gewerkt tijdens de simulatieoefeningen om de situaties "levensecht" aan te leren. Ook hierin richten de trainers en trainingsacteurs zich op dat wat de medewerker goed doet. De medewerker krijgt inzicht in eigen krachten en leert deze in concreet gedrag toe te passen. De trainers staan zo model voor de competentiegerichte benadering.

Amersfoort, januari 2019